

---

három elbeszélés

HOLTI MÁRIA

ÁRAMKÖR

— Szóval, magának ott a klinikán azt mondták, bármelyik pillanatban meghalhat. Így, ukmuk, a szemébe, hogy bármelyik pillanatban?

Riadtan néz maga elé, akár a büntetésre váró gyerek, aki már megint elvétett valamit. Tenyerébe görbülő ujjai a térdén pihennek, homlokán, a gondosan megkötött fekete kendő alatt, verejték permetez. Ejtőző június délután, a dáiákat a karóhoz kényszerítő szallag vége ostobán kirikát a haragoszöldekből.

— Nem egészen — mondja fulladozva. Az arca csupa érdeklődés, már zavar nélkül. Nem szokta meg a kérdő mondatokat. — Nem egészen így volt. Csak azt mondta a főorvos úr, hogy aztán legyenek szíves, és vigyázzak magamra. Szóval szóra így mondta. Hogy legyenek szíves.

— Vidám ember az a maga főorvosa. Vagy nem az, maga mit gondol?

— Kérem. Elöttem egy árva viccet se mondott. Talán azt is észrevettem, hogy nem vagyok afféle istentelen.

— Ezt miből következteti? Tett talán ilyen megjegyzést, mármint a vallásosságra utalót?

— Én, kérem, nem szoktam megjegyezgetni. Ha van is megjegyzésem, megtartom magamnak. Engem, kérem, még így neveltek. Az én drága jó édesanyám... — A tenyerbe görbülő ujjak felfelé imbolyognak, az izzadáson homlok és a kendő csomója közé. Halkan sír, hüppögősen, erőszakkal szomorítja magát.

— Értem én, kérem — válaszolja a nyugdíjtitkár, aki nagyon ráérős. A kiszállási díjért még két óra huszonhat percet kell társalognia. — Azt mondja meg, néniukém — rohamoz újból —, miből gondolja, hogy a főorvos úr magát vallásosnak tartja. — Felcseréli keresztbe vett lábait, és azon töpreng, igyon-e még a kiöntött csupacukor fekete löttyből.

— Hát. Először is, amikor lábadoztam, kérem, és délelőttönkint be-

jött beszélgetni a terembe, nem mondott az egyetlen illetlen viccet se. Nem az, egyet se.

— Gondolja, hogy mondanía kellett volna? — Rágyújt.

— Ilyen helyeken az nagy divatban van.

— Aha. — Gondosan tartott terasz, alatta egy sor szőlő, az indák már félméteresek is megvannak, és felettük csuklónyi vascsövek hirdetik ültetőjük további szándékait a szőlővel. A szőlők mögött két sor rózsá húzódik karókkal, valamennyi karó tetején, talán a falkorrózió ellen, villanyoszlopokról szerzett hófehér porcelánkupak. Sapkának. Ezeket a sapkákat az öregasszony már érkezésekor szóvá is tette: Tudja, az én fiam nagyon precíz ember, amihez hozzányúl... Arany a keze. Mondják is a munkahelyén, hogy olyan elszámolásokat, amilyeneket a fiam lead, még nem is láttak. Mivelhogy olyan pontos a fiam. Nincs ott, kérem, egy radiórozás, egy félreütés se. — A rózsák sora mögött a bazsalikom sora következik, csak úgy ontja az új hajtásokat. Aztán egy alacsony fal, alatta kettős sorban arasznyi datolyapálmák. Nem sokkal az operáció előtt ültethette — gondolja a tisztviselő. — Az áramkörösdi előtt. Mennyi idő alatt nő meg egy pálmafa, olyan tekintélyes formájúra, ami előtt már fényképezkedni is lehet? Húsz év alatt, harminc, negyven év alatt?

Az asszony félénksége enged, és megered a nyelve. Az ujjait sem zavarában morzsolja, csak úgy, mert kell valamit csinálnia.

— Nagyon rendes ember a főorvos úr. Pedig a borítékba se tettem annyit, amennyit ilyenkor szokás, mégis úgy csinált, mintha ezt a kis csalást észre se venné. Soha nem éreztetted velem. Kedvesen mindig csak öreganyámnak szólított. Azt is mondta, azt is — elakad, mint aki meg-gondolatlanságot kottyant ki, valamit, amit nem kellene, de már benne van, hát be kell fejezni, olyan rendes ember ez a tisztviselő —, szóval még azt is mondta, hogy csak ezután leszek igazán szerelmes.

— Mi? — A férfi, úgy harmincöt-negyven körül lehet, csak most kezd igazán figyelni.

— Azért, mert olyan jó és garantáltan friss elemet varrtak a mellembe. Két esztendeig úgy működök, mint a világ. Ellenőrzés évente kétszer.

— Tényleg tréfás ember az a maga főorvosa.

— Ó, ezt már nem is tudom. — A vizes, megfáradt szemek színtelenül nézik a télen-nyáron avarhullató óriás tölgyet. — Azt nem tudom, tréfás-e. Mondta ugyan, hogy ha nem volna ez a nagy fiam, még megkérné a kezem. A többiek csak úgy pukkadtak a nevetéstől. Meg hogy ő is elválna. Képzeld, ilyeneket beszélt. Mivelhogy olyan jól megcsinálta a szívemet.

A férfi a betonjárda kavicsait nézi, a betonba nyomkodott tojásnyi fehér kavicsokat. Valamivel apróbb kavicsból kirakott monogram: J. B. 1973. Az egész négy hosszúkás kódarab idézőjelébe téve. Egyéni központosítás — morogja. Az asszony elérte, segélykérőn néz rá:

— Maga most itt azt hiszi, hogy a boldogját járatta velem. Ez nem igaz.

— Dehoggy hiszem, nénikém, dehoggy hiszem. Én csak azt hiszem, amit itt most maga mond.

— Akkor jó. Igyon még abból a kávéból. Ki talál hűlni, aztán oda az egész.

Engedelmesen kortyint a hideg kávéból.

Az asszony tekintete bizalmatlanná válik. De már benne van, hát el kell mondania, ahogy volt. Az egészet. Hogy a szíve áramkörben dobog.

— Dolgoznom, azt nem szabad. Vagyis szabadni szabad, csak semmi erőltetés. A konyhát, azt például még nyugodtan felmoshatom. A pók-hálózat, azt már nem merném vállalni. Erre a fiamat kérem meg. A szőlőben permetezni szabad, megforgatom a szénát, biztos szabad ezt is. Ugye, ez nem olyan munka, ami veszélyes lehetne. Rám nézve. Csak semmi erőltetés. Ezt számtalanszor megmondták. A nővérek is. Főleg a hirtelen erőltetés. A múltkor csak azért segítettem le a teherautóról a téglát, mert már esteledett, és láttam, hogy a sofőrnek mennyire mehetnékje volt. Pedig a fuvarba a lerakodás is bele volt alkudva. Írásban kellett volna, az igaz, de már késő volt. Behordani is segítettem, mert nem lehet mindent a fiamtól elvárni. Nem is volna szép tőlem. Dolgozik az, kérem, olyan pontos munkaerő, hogy! Olyan elszámolókat, amelyeneket ő lead, még nem láttak a munkahelyén. Egy ilyen boldog vénasszony, mint én is...

A tisztviselő összerезzen. Csak nem kérdezett valamit? Az órára pillant, megpróbál mosolyogni:

— Tessék csak, tessék.

— Mit, hogy tessék csak, tessék? Ezt mire mondta?

— Ó, csak úgy általában. Ez a szavam járása.

— Aha.

Útnak a nádszékekben, a két szék közt sámlin a futtatott réz tálca, azon a kávé holmik.

— Jaj, még nem is kérdeztem, dohányzik?

— Tessék csak hagyni. Nem élek vele. Árt a szívnek. Meg különben is.

— Az, látja, lehet, hogy árt. Az én megboldogult uram annyit, de annyit bagózott, hogy még a ház körül is füstös volt a levegő, ha ő itthon tartózkodott. Úgy ám. De mégse a cigarettába halt bele, pedig mindig mondogattam neki, hogy te ember, téged még egyszer elvissz az a rettenetes sok bagó, már köhögni se tudsz rendesen, meg ilyeneket, az ő érdekében mondtam, persze, csakis miatta, nem a pénz miatt, amibe a füstölő került. De mégis az uramnak lett igaza, bár ezt már nem tudom megmondani neki, pedig hogy örülne neki, hogy mégis neki lett igaza, és nem nekem. Mivelhogy leesett. Ez az igazság. Jött haza szegény feje, nagyon fáradt lehetett, meggyszüret idején. Hozta a két nagy kosarat, aztán ahogy félre akart állni, mert jöttek valami autók, így állapították meg később, lecsúszott, és fejjel lefelé a három méteres árokba. Az a sok meggy meg mind a fejire. Így volt. Képzeld, az én helyzetem. Még az a szerencse, hogy akkorra már rossz volt a szívem.

Igyekszik elkapni az utolsó szavakat:

— Akkorra már?

— Az. Csak tudnám, mitől.

— Az ilyesmit ritkán lehet tudni.

— Jól mondja, fiam, az ember soha nem tudhatja, miből mi származhat. A baj csak jön, megáll az ajtóban, aztán se ki, se be, csak ott strázsál, lesi, hogy mikor akaszkozhat az emberre. Mert amikor a legidősebb fiam temettük, akít tüdőgyulladás vitt el, azt hittem, most aztán

mindennek, de mindennek vége. Pedig dehogy volt vége! Mi temettük el a negyediket, azt a lányt is, a többiekkel. Picike volt még, éppen hogy járt. Hajaj, hogy mi volt itt, magának arról fogalma sincs. A végén már egészen megszoktuk. Annyira, hogy temetések után, itt mindig délután temetnek, ha még maradt egy-két óra sötétedésig, még fölmentünk a szőlőbe, mert dolog az mindig akadt. Hát így. Csak azt tudnám, mitől romlott így el az én szívem. Alkoholt, még saját termést se ittam, a dchánynak még az írmagját is elátkoztam. — Sandán a tisztviselőre néz, koldog, hogy ilyen figyelmesen hallgatják, ez egy nagyon rendes ember. De mért nem mondja meg a véleményét? Jó ember lehet, csak nagyon keveset beszél. Mibe kerülne neki, ha néha ő is hozzászólna? És egyáltalán, itt issza az ő kávéját, terpeszkedik az ő jó hűvös teraszán, ilyen lombárnyék, elmehetnek messze, mert ilyen alig akad, kérdezzen bármit, de ez ugyan nem kérdez, csak hallgat, mint a csuka. Talán nem is figyel rá, nem is hallotta, amiket elmondott. Ő itt a lelkét kiteszi, hogy szóval tartsa, mikor a főorvos úr is, a nővérek is lelkére kötötték, csak semmi megerőltetés, semmi felindulás, mert elemes áramkör ide, elemes oda, bizony a katasztrófa minden pillanatban jöhet. Ami azt illeti, felőle már nyugodtan szedelőzködhetne is, mehetne nyugodtan, hivatalosan; az adatokat már ellenőrizte, mit üldögél itt az ő nyakán, mintha semmi dolga nem volna, vagy ő is csak így lopná a napot. Lassan öntözni is lehetne, meg felugrani a faluba, hogy beteretlje a baromfit. Csak nem fogja engedni a fiát kocsival, kocsival menni, hogy beteretlje a baromfit, úgyent meg iki hallott. A benzinre is gondolhatna, napjában két tízes csak a benzinre a tyúkuk miatt. Ez meg itt ül mellette, mint egy halom szerencsétlenség, időnkint az órájára pillant, ennyi az egész. Csak nem nyomozó? Mi másért üldögélne itt olyan kitartóan, talán annyira érdekli, amit ő mesél? Azt úgysem nyomozza iki, miért romlott el így a szíve, mert hogy nem ér egy fabatkát se, az biztos. Elémre dobogó szív. A főorvos úr agyonra dicsérte az egész apparátust, de ravaszok azok egytől egyig, és legfőbb érdekük a beteggel elhitetni, hogy kutya baja, az a kis mellfelmetszés, meg ez, meg az, igazán csekélység, vele is ezt csinálták, a főorvossal, nem is egyszer, és nézzen csak rá, mégis itt van, de még mennyire, hogy itt, és itt is lesz, egészen a normális emberélet legvégső határáig. Nagy hintás lehet az a főorvos, még ha sikerült is neki, az ő szívével. De ni csak, mintha megmozdult volna, és mondana valamit:

— Nem vicc az, a szívvel.

Szép lassan, kényelmesen felhúzza az óráját, olyan nyugalommal, mintha csak az örökkévalóság homokóráján igazítana valamelyest. De azért kap a szón, úgy látszik, mégiscsak tévedett, nem lehet olyan elhamarkodva megítélni egy embert, a látszat mindig csal.

— Jól mondja, gyerekem. Maga még fiatal, vigyázhatna egy kicsit magára.

— Mire vigyázzak? Mire tetszik célozni?

— Nem szoktam én célozgatni, gyerekem. Azt mondtam, hogy nem ártana többet mozogni. Az ilyen üldögélés se tesz jót — még folytatná, de látja, hogy felkelt, és eltávolodott a nádszékétől.

Az öntözőcsaphoz igyekszik, de elbotlik, és valahogy úgy vágódik hanyatt, hogy sikerül elkapni egy különös színű rózsza ágát. A tüskék a tenyerébe nyomódnak, kiserked a vére, érzi, hogy ragacsosodik a keze.

Kapaszkodik görcsösen, az arca eltorzul, kicsurrannak a könnyei. Viszszanyeri egyensúlyát, lassan felkapaszkodik. Első pillantásával végigsiklik a tisztviselőn, aztán a tölgyön, a rózsákon, a bazsalikomon, az öntözőcsövön. Könnyeit kézfejjel törli le, és nagyon öregesen, szégyenkezve a vízcsofhoz csoszog. Megnyitja a vizet, a víz erős sugárban tör elő, ahová lecsurog, kis gödröt váj magának.

— Tudja, fiam, itt nálunk nagyon erős a víznyomás. Alig lehet szabályozni. De majd, ha bekötik a városi hálózatba, minden jobb lesz. A fiam mondta, náluk a vállalatnál mindent olyan jól tudnak. Hatnyolc év, akkorra van tervezve.

Elszundított pár percre. Rebbenten az asszonyra nyitja a szemét, aztán hirtelen ötlettel zsebkendő után kotorász. Ezzel is eltelhet pár perc.

Csattog-dobol a vízszugár a leveleken, elmúlt már a nagy hőség. Megenyhül, elvégre igazán mindegy, hogy hangosan gondolkodik-e vagy sem.

— Tudja, fiam, azért én mégiscsak veszek egy kecskét. Meglesz az odafönn szépen. Legföljebb nem mondom meg a fiamnak. A tej meg jól jön, reggelire. Az a séta nem árthat meg.

Még volna vagy fél órája, de nem vár. Valósággal felugrik, és akkátáskáját ütögetve, már a lépcsőről visszafelé mondja, nagyon hivatalosan:

— Aztán majd ne felejtsem el háromhónaponként bejelentkezni. Megértettük? Minden jót.

Már majdnem fenn van az úton, a háta egyre kisebbedik, mire az öregasszony felfogja a szavak értelmét. Kiabál:

— Micsoda bejelentkezés? Hallja-e, miért kell nekem bejelentkezniem?

Fél fordulattal hátrál, és akár az interurbán telefonba, tagoltan mondja, hogy egyetlen hang se vesszen el:

— Bejön hozzánk. Kitöltjük a nyilatkozatot, és elküldjük. Hogy életben van. De el ne felejtse, minden három hónapban, különben elbúcsúzhat a nyugdíjtól, biztosítástól. Minden ott van, a papíron, amit adtam magának. Részletesen. Na, viszlát.

Furcsálkodva nézi, ahogy a barna zakós hát eltűnik a legfelső lépcsőn. Az öntözőcső! Éppen a datolyáknál dobta el, az egész talaj felázott, csak úgy locsog. Pedig a pálmák nem szeretik a sok vizet. Pár év még, és a válláig érnek. Gyorsan megnő egy ilyen kis fa; húsz, harminc év múlva már terebélyesek lesznek. Olyan nagy fákat meg már nem szokás öntözni.

KONSTRUKCIÓS ÁLMOK

— Maga máma megy — szólótkinn az ór. Tulajdonképpen nem is szólótk, csak úgy elhadarta a mondatot a folyosón. Ezúttal mérsékelt hangerővel, mérsékelttebbel, mint amilyent általában használni szokott az elítéltekkel. Az, hogy ő, személy szerint, nem büntetőtk közeg, hanem a gondjaira bízottak megőrzésére és életben tartására államilag kirendelt egyén, az nem ment a fejébe. Megbízótk nem is ragaszkodtak ahhoz, hogy a szabályzatot szó szerint értelmezze, még kevésbé ahhoz, hogy azt helyyel-közzel be is tartsa. Kockás mester lelkiismeretesen megszólgálta a szóldját: pápább a pápánál is, azazhogy fegyőrebb. Eddig már

számtalan esetben tapasztalta, hogy az ő esetében ez nem is olyan rossz tulajdonság, az egész csak belátás és szorgalom dolga.

A „mama megy” ott rezonál egy ideig az állott levegőben, majd lassan utat tör magának az odúajtók repedésein át, a több mint ötven pár fül irányába. A mondat véglegesen Jannál akad el, és ez így is van rendjén, pillanatnyilag az egyetlen rendjén levő dolog ebben a tótágasos világban. Jan összerázkódik, pedig az idegrendszere az, ami még ép, sértetlen benne, és mint legtöbb társán, rajta nem uralkodott el az idegrángás. Egyesek gyanakodva méregetik, mások, vagy hatan, váltokozva és meghatódva szorongatják a kezét, szeretetteljesen tapogatják a hátát, amíg be nem indul az üzenetek és megbízások malma. Gondolatban egy apró cédulára mindent fölír, és a cédulát elrejtette bal pofazacskójában. Ettől fogva kénytelen volt fogazata jobb oldalán át szűrni a szavakat. Az egészből csak az anatómus Frank értett meg valamit, mert vigyázzba vágta magát, és amennyire csak az örömködőktől tudott, odaállt Jan elé:

— Tisztelettel jelentem a Köztársaságnak, hogy egy Jan nevű gyanúsított harmadfokú gyagyulást szenvedett!

Még nem fejezte be, még mondott volna valamit, de a többiek szavába vágta. — Aztán mondd meg... Aztán jelentsd... Nézz utána, hát ha bennünket már tárgyalnak... Te csak egy évvel utánunk jöttél, és mégis... Vagy kiengednek, vagy hirdessenek ítéletet!

Jan készségesen visszaráncigálja a bal pofazacskójából a cédulát: szerencse, hogy a ceruzairást csak a sósavféle savak különböztethetik a papírral együtt, esetleg még az özönvíz, de az utóbbiról itt szó sincs, a tetőt prima vastraverzek tartják, minőségi munka. Nagyon szabályos, apró, kerek betűivel és HB 4-es ceruzacsonkjával még felírja a hátramaradt üzeneteket egykedvűn, annyira egykedvűn, hogy még Marek üzenetére sem kapja fel a fejét:

— Aztán írd meg az asszonynak, hogy garantáltan hűséges vagyok hozzá. Ugyanezt tőle is elvárom.

Bugyborékoló nevetés, a borostás, gyűrött arcokat meghazudtoló, csak a szemek, a szemek csillognak törhetetlen fényel.

Felhúzott lábbal kúporog a pircs szélén. Nem így képzelte ezt a bizonyos napot. Hallelujásnak képzelte, átkozódósnak, fogadkozósnak: pont úgy tervelte el ezt a „mama megy”-et, ahogy a többiek is, kivétel nélkül mind. Megkövetni az eget is, ezt a Kockást pedig, ezt a magánszorgalmú patkányt, magánszorgalmú poloskát összetaposni, ahogy azzal a köpővel is tették, a nagy közösen. Köpött talán? Dehogy. Nem is volt mit. De valamit azért mindenesetre művelt, mert Háhn kihallgattatásai, ütlegelése tovább tartottak, egészen a belehalásig. Orvost ugyan kapott, de az a belső zúzódásokat foggyökérkezeléssel akarta helyrehozni — kár beléd az injekció, te rohadék. Drága műszerek? Csípőfogó.

Mi lesz hát a fogadkozási „mama megy”-ből? És mi lesz a többiekkel itt, nélküle? Nem tett ugyan sokat értük, — mit is tehet egy vizsgázott virágkertész ötven-hatvan emberrel, amikor a pontos létszámot még névsorolvasáskor sem lehet tudni? Virágokhoz szokott, dús kerti margaréttákhöz, szegfűkhöz, rózsákhoz, naphoz meg mindahhoz, ami a színtézisekhez kell: trágya, de nem kübliszaghoz, a fényes nappal való malmozáshoz. Semmi, mindebből semmi nincs. Ellenkezőleg: valamiféle ön-

tudatos lapítás ez, amit el nem tagadhat, ha egy fikarcnyit is őszinte. Egyetemes emberi reakció lenne, ami röviden csak egyetlen szóban foglalható össze: megmenekült.

Ezek szerint kedd van. Nem is tudja, honnan, de tudja, hogy a szabadulók innen keddi napon jutnak ki. Lehet, ezt is rosszul tudja, ahogy az életkorával is mindig baj van. Ha megkérdezik, hány éves, csak úgy, dátum nélkül, mindig kétszer kell végiggondolnia a választ. A bizonytalanság abból adódik, hogy mindig elfelejti, beleszámolja-e a születés évét, vagy csak az ezután következő háromszázhatvannégyből... Miért nem lehet az ilyesmit valakivel megbeszélni, miért röhögnek ki? Aztán: Ha, mondjuk, rokon viszonyban állna ezzel a döggel, ezzel a patkánynyal, Kockással — ha már az emberben nem hisz, miért nem vallásos? —, Kockás mint testvér vagy sógor, unokaöccse, mert valakinek csak ő is valakije, akkor... Akkor? Semmi.

Maga máma megy. Miért nem figyel a többiekre? Második üzenet-roham. Végrendeletek, közjegyző.

Az asszony. Él még egyáltalán? Itt levél, látogatás nincs. Mert hát az ne kívánja az úrsten Köztársasága se, hogy egy huszohárom éves nő, azaz már huszonhét, csak úgy ül a fenekén, és sóhajtozik utána! Amikor jószerével azt sem tudja, hogy a világ melyik felében van? Már arra sem emlékszik, jó volt-e vele, két hónap összesen, csak azt tudja biztosan, hogy nagyon rendes nő volt. Nagyon, nagyon rendes nő. De hát ez más lapra tartozik.

Mindennek az a háborús film az oka. Igaz, csak statisztának, de mégis, amikor tüzet kért a főszereplő Ghibellínitől, az úgy tett, mintha nem is hallotta volna. Tüzet egy segédrendező adott, valósággal hajította hozzá a gyufásdobozt, pedig ő nem is gyufát kért, csak tüzet, tüzet egy égő cigarettáról. Hát így. Ha nincs az az akasztásjelenet, amikor SS-ek akasztanak polgári lakosokat, megragadják az illetőt — éppen egy tizenkét éves forma lány volt —, szóval, ha nincs az az akasztásjelenet, amelyben az akasztástól meglehetősen távol álló, egészen jellegtelen — így mondta a seg. rend.: jellegtelen — német katonát alakít, és amikor du-lakodnak, lökdösik a lányt, főképp a mellénél, oda nem ugrik, és az éppen kéznél, azaz lábnál keverő lécdarabbal — tulajdonképpen a kellékesek rendetlensége az oka — halántékon nem üti jogos és jogtalan indulatában, és az ott, abban a pillanatban végig nem vágódik, még egy koponyaalapi se lehetett elég, hát akkor nincs semmi baj. Készelgető kocsmai gyilkos, így menekült az országból, mesebeli csoda, hogy az egész jelmezes filmnépség főszereplőstől, főrendezőstől, ügyeletestől nyomát vesztette; még az a kis kurva is a nyomába eredt, akinek az volt a szerepe, hogy mindenkivel leálljon, filmben és valóságban, szóval nemi aktusok a javából — ez nem az ő szótára, ezt idézi —, még az is ott hagyta a helyszínt, szóval csoda, hogy elmenekült, pedig? Pedig talán egy korsó vízzel öntik le, ha marad. Már mindegy, megtörtént, nem szeret rágondolni. Ízetlen, szélsőséges ügy. Ha tehetné, az emlékeiből, adataiból vegyszerrel maratná ki. Első időkben, amikor már három határral odébb volt, számtalanszor végiggondolta az egészet, hangosan monológokban játszotta saját ügyvédét. Felhívom az igen tisztelt Bíróság figyelmét a tényre, hogy kénytelen-kelletlen nekem, személy szerint nekem kellett azonosulnom a vádlott, azaz védecem ügyével, amennyiben ez az ügy megmaradhat a normális, szokványos perrend-

tartás keretein belül. Mert kérem. Zúgás, fütty. Mert kérem, ne felejt-
sük el, hogy győztes háború után lévén a vádlott, azaz védecem tulaj-
donképpen elégedett lehetett, zúgás, fütty, és a haza, a haza, kérem!
Később: Mert mit akart, kérem, nem is akart, inkább csak elvart, tu-
dat alatt, védecem? Emberi szóra, emberi hangra, ami nyilván meg-
adatott számára párszor az életben, már csak azért is, hogy differenciál-
ni tudjon. És a főszereplő Ghibellini esetleg, ha éppen összehozta őket
a sors keze, ez a Ghibellini, mert vizes gyufái egymás után törtek el,
kövekkel csíhol tüzet védecemnek?! Moralisták vagyunk, kérem? Le-
gyünk. Ha a vádlottnak, azaz védecemnek alkalma nyílt volna bár-
milyen mondvacsinált, de mégis emberi kapcsolatra jutni környezeté-
vel, akár egy barátságos hátbavágás erejéig is, akkor logikus, hogy nem
feledkezhet meg ennyire magáról. Ilyen végzetesen. Én ezért és egyéb
nyilvánvaló okokból kifolyólag kérem a t. bíróságot...

Felmentik.

Lépések a folyosón, időnkint megszakadók. Kockás? Nincs ereje ah-
hoz sem, hogy sajnálja. Kiveszi a főtt krumplihéj sűrűjét, és hazaviszi a
dizsnóinak. Igaza van, azoknak való. Stílusérzék.

Így Fatimát is sajnálnia kellene. Az ő híreik pontosak, megbízhatók,
még ha ellenőrizhetetlenek is. Mire a hír forrásához jutna, a forrás már
rég nem létezik. Fatimának kellett volna elgázolnia, a garázs és a posta
közt. Véletlen baleset, szerencsétlen kimenetelű gázolás. Nyomozzák ki.

Fatima, a poklok holdkóros sófőre. Az ócska, sötétkék Ford folyton a
környéken ólálkodott, mint egy nagybeteg teknős. Az sem fontos, hogy
Fatimának hívták-e vagy sem. A büfében kezébe nyomott cédulán ez
állt: „Vigyázz, Fatima az öreg Forddal el akar gázolni. Üzenetet átad-
tam.” A galacsint begyúrta a söröspohárba, és megvárta, amíg a pár
csöppnyi, maradék söre felszívódik a papír rostjaiba. Aztán kiment. Fa-
tima a büfé előtt parkolt, újságjába takarózva. Játszott Fatimával.
Ácsorgott a büfé előtt, csigalassan indult el, egy fényképész kirakatánál
időzött, ahol szabadságos matrózok és esküvői ruhás párok kiretusált,
színezett mellképei néztek farkasszemet a világgal. Fatima egy kicsit
előbbre húzódott, kerülte a feltűnést. Csupa tapintat. Megfordulni. Fő-
lősleges. Be kellett érnie Fatimát, Fatima rendezésében. Most, most kel-
lene átgázolni az úttesten, itt az irgalmas zebra is. Fatimának csak meg
kellene csikorgatnia a fékjeit, ez nem is nehéz azzal a tragacssal, és
máris mehetne, isten hírével. Mármost Fatima.

Ebben az országban nem szeretik az idegeneket. Nem szeretik a tisz-
tázatlan útleveleket, ha még annyira rendben levőnek látszanak is. A
csempészek hamis útleveleivel semmi baj.

Nem ment át a zebrán. Szegény Fatima, meddig kell még ólálkodnia,
hány letolást elhallgatnia? Beszélni kellene vele, leegyszerűsíteni a dol-
got, megmondani neki, hogy rossz helyen kopogtat, ő tulajdonképpen
margaréta-, krizantém- és szegfűügyekben utazik, különleges komp-
osztok izgatják, hagyja őt békén, a szó szoros értelmében kár a benzín-
ért. Fatima is kipakolhatná a bánatát, esetleg egymás nyakába borul-
nak, megértően meghívná egy sörre, hogy a gázolás dolgát elrendezzék
egymás közt, hiszen eddigi helyel-közzel való olvasmányjaiból valami
forgalma van Fatima munkaköri meghatározásáról. Csak szót kell érte-
ni, ez Jan régi rögeszméje, amit kinőni soha nem tud, de betartani
sem.

Tél volt, munkát keresett. Tetszik tudni, meghagyja itt az adatait, majd ha üresedés lesz. Az üresedéshez pedig csak Fatima szolgálatait vehette volna igénybe. Kérje meg? Szükség szerint gyorsította, lassította lépteit, kerülte a zebrákat, mint a mérgeeskígyót, csak akkor kelt át az utcák egyik partjáról a másikra, ha sikerült valahogy egéruat nyernie, egy átjáróház, egy hátsó kijárat segítségével átjutnia kis kerülővel a túloldalra. Majdnem kitavaszkodott ezzel a módszerrel, valaha ilyenkor látástól vakulásig az üvegházai közt rostokolt, most meg csak kigombolt télikabátján méri a tavaszt. Az idő meg is állapodott a tavasznál, mert Fatima mintha elmaradt volna. Végül Jan is, végleg, az utcáról.

Amikor ismét megtanult gondolkodni, gondolatokat fűzni, képzeletben gyakran beszélgetett Fatimával. Ha innen élve kikerül, megkeresi. Vajon még mindig soförkődik, túlvilági ügyekben? Amikor az üvegház is növényi börtönné változott a tudatában, Fatima is megszurkült: patkánylábai helyett emberlábai nőttek, és kezdett pont úgy festeni, ahogy bárki más. Jámbor adminisztrátor volt a terepi munka ellenére is, aki felettébb szeretett újságot olvasni. Ez a harmadik év vége felé lehetett. Maga máma megy.

Mi ez a mondat, ha nem Kockás mester legújabb agyszüleménye?

Zsákból találomra előrángatott öltöny lötyögött rajta, ami minden irányban jóval meghaladta méreteit. Óráját, kését, tollát nem kapta meg. Mit, még te követelőzől? Gyanúsítgatsz, te dög?

Felhőjáró technikával haladt, és bántotta az erős napfény. A külváros szokatlanul forgalmas ebben a késő délelőtti órában, és mert úgy tartotta logikusnak, hogy minden tekintet, minden szempár felé fordul, kutyául érezte magát. Le kellene ülnie. Pad a járdaszigeten, zöld városi pad. Szemben egy mozi fényreklámja. Gyorsan elfordul, nem akarja látni, se a képek odalátzó feketéjét a vitrinben, sem a plakátokat. Fázni kezd.

Nem ül sokáig egyedül, egy munkáskülsőjű huppan le mellé. Vászonzuhájából csak úgy dől a nyersbórszag. Odébbhúzódna, ha nem szégyellné. A nyersbórszagú cigarettával kínálja. Elfogadja, tüzet kér. A tüzet cigarettáról kapja. Fulladásos köhögés, asztmás lihegéssel kapkodja a levegőt.

— Egészen elszoktam — mondta Jan mentegetőzve, és ösztönösen közelebb húzódik a nyersbőröshöz.

— Tudom, mindent tudok. Vártuk magát, csak a pontos időt volt nehéz... Már egy hete beszélük a mieink. Tessék, itt van ez magának — egy kis csomagot ad át. — Egyelőre a legszükségesebbek. Valami kis pénz, óra, ennivaló, egy váltás fehérnemű, mosdószer. Pár cím, ezekre elmehet, szívesen fogadják. Hát akkor — feláll — isten megáldja, mármint a jó embereké. — Ezt nevetve mondta, és májfoltos arca olyan volt, mint a tölgy kérge.

Két esztendeje nem járt ezen a környéken. Nyugtalanul tekinget az Épület felé. Hol késik, akit vár? Türelmetlenül forgatja térdén a kis csomagot. Fél szemmel átles a túloldalra, és csodálkozva látja, hogy a mozi már nincs, csak a helye, és egész sor más ház is eltűnt vele együtt. Újak jöttek a helyükbe, egy rakás épületfa, pár üres benzineshordó. A mozi helyén tíz-tizenkét éves gyerekek futballoznak.

Nézi a vánszorgásra megrakott teherautókat, az erőltetetten vidám villamosokat, a kihívón nagyképű távolsági buszokat, a mindig morgós postásokat, mert fáradtak és mert nincsenek eléggé megfizetve, gyerekocsit toló fiatalasszonyokat. Az órájára néz: már nyolcvanöt perce váraкоzik. Melege lesz: mintha minden szempár rászégeződné. Ismerős érzés. Abban a moziban — odaát — már nem vetíthetik az ő filmjét. Egy horpadt bőrlabda repül el mellette. Felnéz, a túloldalon vagy tizenöt fiú toporog a labdát várva. Jan a labdáért ugrik, és a forgalommal mit sem törődve, se a forgalommal, se a káromkodó sofőrökkel és dudáikkal, átsétál a túloldalra, egyenesen az üres telekre tart, nyomában a fiúk, csodálkozva nézi a felnőttet, aki betársult hozzájuk. Jan belerúgott a labdába, és szabadabbnak érezte magát ebben a pillanatban, mint két évvel ezelőtt, amikor az a nyersbőrszagú leült mellé.

Visszament, de az otthagytott csomagot már nem találta. Várt. Konkrét célja már alig maradt, de várnia kellett. Mit mond majd a többieknek? Sokáig várt, dél is elmúlt, mire a számos szembejövő közt megpillantotta Fatimát. Az Épületből jött ki. Lötyögő öltönyben, soványan, hófehér, kékre borotvált arccal. Mikor már mellette állt, mintha egyszerre belülről is látta volna Fatima arcát: Fatima nem tudja eldönteni, mit is kezdjen az életéből még hátramaradt idővel. Jan a zsebében kotorászik. Egy százas és valami apró.

Ahogy később visszaemlékezett, Fatima arcán nem látszott csodálkozás. Csak egykedvűség. Jannak ez az egykedvűség nem tetszett. Mind-egy, egyszer talán majd tisztázzák. A ragyogó emlékezőtehetségű Jan arra viszont nem emlékezett, hogy csupán Fatima iránti tapintatból, visszament a grundra, és egy egész meccset végigbiráskodott. Sípja nem volt, két ujját a szájába kapva füttyült. És arra sem emlékezett, hogy elmenet a fiúk kórusban üvöltötték utána:

— Klassz vagy, apafej. Gyere el máskor is.

Első benyomása az volt, hogy nagyon rosszul aludt. Keze a szokásosnál kissé puffedtebb, a szív tájékán azok a reggeli szúrások-vágások, ideges bizsergések. Abba kéne hagyni a dohányzást, mert így még orvoshoz sem mehet.

Szabad. Kinyúl a takaró alól, rágyújt. A szaluréseken félnék napfény szűrődik be, a szoba szokatlan fényben fürdik. Még egy ilyen éjszaka, még egy ilyen álom, és akkor elkerülhetetlenül orvoshoz kell mennie.

FORMASÁGOK

Napszámban tekeregtünk Puzsárné parkos villájának a kerítése körül, lesve a kutya megjelenését. A kutya időnként meg is jelent a magnóliaszegélyezte kőlapos ösvényeken, egy-egy rózsához odadörgölte az orrát, menet közben megloccsolta a japánakáccokat, tehát egészen normálisan, beszámíthatóan viselkedett. Ott leselkedtünk, lógtunk a kerítésen, és nem törődtünk az idő múlásával, nem sajnáltuk az elröppent órákat, félórákat, ahogy a kerítés alapzatába félméternyire fölrakott, a rekkenő, párás hőségben majdnem tüzesre izzott köveket sem érdekelte túlságosan, hogy melyik földtörténeti korban is vagyunk tulajdonképpen. Enyhülést csak az odasötétkéklő tenger egy-egy rosszul tájékozott,

fehéres fodra jelentett: Aztán ha kibáméskodtátok magatokat, eleget ejtőztetek, meg is fürödhettek.

Az üzenetet csak kevesen értették meg közülünk, mert itt alkonyatig alig hasonlított a kép a bámészok szokasos őrsváltására, inkább csak a sorok rendeződtek. Mi kinn, bokáig kavicsban és porban, Puzsárné pártfogoltja pedig benn, cseppet sem elevenebben és vidámabban a három évszakon át védett szubtrópusi növények árnyékában vagy a pompás villában, folyamatosan védve a napsugárzás ártalmaitól. Ellentétben a három maradék évszak, főképp a tél körülményeivel, amikor szabadon veri az eső és a szél, amikor pártfogója és mecénása, Puzsárné a messzi fővárosban járja az orvosait, és tudakolja azoknak az állatorvosoknak az adatait, akik a világerő sem akarnak az Állatvédő Liga tagjai lenni. Amelynek Puzsárné valamilyen országos vezetőségi tagja.

Ott lógtunk napszámiban a kerítésen, támasztottuk az alapzat termésköveit, és egyként megilletődve bámultuk a kutyát, akit állítólag Lilának hívnak, de ezt a nevet Puzsárné valahogy Lilire formálta át. Hogy ezt a nevet, a Lilit Lillynek ejti, arról mélyen meg voltam győződve, hiszen Puzsárné nevelése folytán hangtani és kiejtésbeli különbséget tudott tenni az i és az ipszilon között.

A településnek megvolt a maga egyöntetű véleménye Puzsárnéról, és mikrohabitációnkról Puzsárnénak is megvolt a magáé. A közvélemény szerint Puzsárné azért kutyásodott meg ennyire, mert szegénynek nem adatott meg, hogy négy-öt gyereket bocsásson pelenkáiból a világra. Ez nagyon is rendjén való okoskodás, nem kevés igazsággal, de azért sánta igazság, egészen addig, amíg ellenpéldaként fel nem hozzák a két településsel odébbi tanítót, aki hat élő, kiskorú gyermeke ellenére is kerít magának módot, hogy a főtéren sétáltassa újfundlandiját. Ezzel szemben Puzsárné azon a véleményen volt, hogy mifelénk ritka kegyetlen nép lakik, amely képtelen együttérezni a macskanagyságú, fehér-fekete foltos korcs kutyával, önzése folytán csak az anyagiakon jár az esze, és mit sem törődik az ilyen szegény nyomorulttal is, mint ez a szegény Lili. Így látja Puzsárné a helyzetet, kissé messzire vetett sulyokkal, hiszen távollétének három évszakában, jó kétszázhetven napon át a kutya még egyszer sem döglött éhen vagy szomjan, jog szerinti gazdája, Pero, a Helyi Turistaegylet partgondozójának személyes felügyelete alatt. Ezt ugyan Puzsárné is elismerte becsületesen, mikor többek füle hallatára azt mondta:

— Jó, jó, nem éheznek, nem szomjaznak. Csak éppen azt nem kapja meg, amire a legnagyobb szüksége volna. Ez pedig a szeretet. Értik, kérem? A szeretet.

Senki nem firtatta hangosan Puzsárné normáit a szeretetről mint olyanról. De annál inkább firtatódtak a Lili személye körüli események, hogy a kutya hovatovább személyiség lett, jelenség, ami esetenként, egyéb téma híján, mindig jól jött. Jól jött, mint az olyanok általában, akiknek életük folyamán igencsak forgandó a szerencséjük; élet-útjuk hol le, hol pedig fölfelé ível.

De mi mégsem ezekért lógtunk ott a kerítésen, nem kicsinyes kíváncsiságokból, sokkal inkább a spontán döbbenet vezetett. Tudtuk, hogy ez Puzsárné utolsó kutyaidíllés nyara, hiszen az asszony kijelentésének értelmében ott sündörgött a villa körüli parkban a szubtrópusi növényzet alatt annak az ívelésnek az ígérete Lilire nézve, amely a legmélyebb nadírba visz, az elképzelhető mélypontok legmélyebbikébe, ahol

bizonyos fontos dolgok — mint például az élet is — rendre befejezést nyernek. Lili esetében pedig erőszakkal. Erre ősszel kerülne sor, amikor Puzsárné becsomagoltatja férjével a behemót hajóbőröndöket, a kalap- és egyéb dobozokat, kihúzkod a falból minden konnektort, a cserepes virágokat pedig elszállítja egy helybeli személy téli gondozásba vételre, az asszony bizonyos szőlőföldjeinek ingyenes bérlete ellenében. Akkor aztán jöhet nyugodtan a szúnyogirtó ember is a permetező masinájával, kedvére spriccelheti a szúnyog- meg légylárvákat, mert akkor Puzsárné már nem lesz itt, nem fogja látni, ezért nem is kiabálhat rá a kerítés felett:

— Csak azt tudnám, mire ez az egész hókuszpókusz. Maga ugyan el nem talál egyetlen szúnyog- vagy légylárvát se, az biztos. Csak arra jó ez a ténykedés, hogy megkeserítse és megrövidítse a bokrokon a szegény, árva kismadárkák életét. Jól vegye fontolóra, kérem, amit mondtam.

És angolszabású kosztümjében eltűnik a földszinti franciabalkonos ajtón át, mit sem törődve azzal, hogy a népszerűsége elleni tüzet ismét egy zsírként égő kiadós olajfaággal táplálta.

Lógtunk a kerítésen, holott már mindent tudtunk, amit erről a jegyzőkönyvezetlen ügyről tudni lehetett. Tudtuk a kutya részletekre menő curriculum vitae-jét, a Puzsárné előttit és utánit, tudtuk, mi folyik itt a kutya jól felfogott érdekében; tudtunk Lili több rendbeli fogkeféiről és a lepedőkről, melyeket kosármatracán másnaponta vált a bejárónő. De tudtuk a jövőjét is, a legszörnyűbb perspektívatlanságot, amely valamilyen szeptember közepén fog bekövetkezni. Ez is Puzsárné jóvoltából.

Puzsár úr maga hajnali ötkor kelt, mert ez volt Lili szokásos ideje, hogy meglátogassa kedvenc magnóliabokrát, és dolga végeztével visszaficánkoljon a hallban elhelyezett kosarához, elégedetten hallgatva mecénása asztmás horkolását. Ez a bölcsődal ringatja újabb mély, feneketlen álomba, aminek mélységét felmérni leginkább csak az tudja, aki tudatában van annak, mit jelent hajnaltájban másodszer is elaludni.

Puzsár úrnak viszont másfajta ambíciói voltak. Lesétált tengerbe nyúló kertje aljába, ami bizony nagyon szabályellenesen nyúlt oda, anélkül, hogy a citromok és magnóliák a kötelező tizenhat méterre visszahúzódtak volna, de ebben az esetben a villát magát is át kellett volna ugraniuk. Viszont nem azért volt Puzsár úr jól menő ügyvéd, hogy tulságosan aggassa a forradalmi vívmányok ilyenfajta megsértése. Puzsár úr rövid elmefuttatást végzett a Mare Nostrummal kapcsolatban, aztán följebb pöccintette pizsamája bal manzsettáját, és az órára nézve megállapította, hogy már öreg az idő. Fél hat. Percek múlva fonott kosárral a karján, fején szalmakalappal, hosszú futamokat füttyörészve a Rigolettóból elindult a szupermarket irányába. Ekkorra már megjelentek a kerítésen kívül a korán kelő, álmosan érdeklődő arcok, holott jól tudták Lili menetrendjét: szenderegéses alvás a második magnóliavizitig, kilencig. Ekkor jön első útja Puzsárné kíséretében. Rövid, halk párbeszéd, amelyből soha, egyetlen hang sem jut avatatlan fülekbe, csak az arcimikákából lehet nagyjából következtetni a dialógus tartalmára. Ekkor előkerül Puzsár úr, egyenesen a konyha mélyéből, metszőollóval vagy kiskapával, esetleg egy még eredeti csomagolt rózsatólval, és csak úgy mellékesen odaszól Puzsárnénak, de olyan hangosan, mintha azt mondaná: a szemetet már megint csak dél körül viszik el, a halfejeknek

a kannákban való alaposabb érlelése céljából, csak úgy mellékesen oda-
szól:

— Még pisilni se hagyod azt a kutyát.

Puzsárné annak idején rendkívül jó nevelést kapott, ezért a megjegy-
zést megválaszolatlan hagyja, amiről azt is sejti, hogy az sokkal inkább
a kerítésen kívülieknek, semmint neki magának szólt. Puzsár úr rend-
kívül sokat adott a látszat, a csalóka látszat kerülésére, miszerint bármi
köze is volna Lilihez. Félíg-meddig közéleti ember, aki nyáron kérvé-
nyek és kisíró levelek fogalmazásával foglalkozik, ahelyett, hogy év-
század-szenzációja típusú ügyeket vállalna fel. Harminc éve tudja, hogy
az ilyen munka ad csak igazán tekintélyt: a csip-csup dolgok írásos, elő-
re való megnyerése, és vajon ki tudná elképzelni, hogy mindent felszá-
mítva mi minden haszonnal jár egy belgiumi nyugdíjügylet idehazai
rendezése az özvegy javára, társadalombiztosítással együtt. Senki, csak
ő és a kérvényező.

A jól kereső emberek biztonságával halad el Lili és a felesége mellett,
metszőollóját, mint valami bajonétot, maga előtt tartva. Lili vakkant
vagy kettőt, nem szíveli az éles szerszámokat, bár adott esetben nem
tudná megindokolni ezt az ellenszenvét. Ez is csak olyan ösztönös dol-
g, mint az az ötórás vagy ez a kilenc órai.

— Még pisilni se hagyod azt a kutyát!

A kintieknek szól ez a megjegyzés, Puzsárné rovására, akinek már
édes mindegy, a férfinak pedig már semmi szüksége a népszerűség
ilyenforma vadászatára, hiszen róla is rég készen állt a megmásíthatat-
lan kádervélemény. Ennek pedig minden változata — a lényeges dol-
gokban — hajszálra egybevágott.

Lógtunk a kerítésen, és iszonyodva bámultuk a szárnyát lassú méltó-
sággal bontogató tragédia tárgyát, Lilit, amint megjelent az említett
magnóliák, a szubtrópusi növényzet alatt, vagy történetesen felszökkent
a filagória teához, sakkhoz és passziánszhoz mindig megterítve álló kis
kerek asztalára, és farkát maga alá húzva modellt kuporgott valamilyen
groteszk gipszszoborhoz.

Nem voltunk mi annyira érzelműek, hogy egy megtermett macska-
nagyságú fehér-fekete foltos korszakos kutya sorsa ennyire érdekelt volna.
Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a három másik évszakban, amikor Pu-
zsárné a messzi fővárosban tevékenykedett és járta az orvosait, nem
emlékszem, hogy a kutya neve egyszer is elhangzott volna, vagy ilyen-
féle csödület támad tulajdonképpeni gazdája, Pero partgondozónak a
betonkiugrója körül, ahol Lili rövid hajókötel pórázon ugrálva próbálja
bebizonyítani a bebizonyíthatatlant: nincs az a kötel, ami el ne szakad-
na, kivéve az övét. Mindnyájan jól tudtuk, hogy ha Pero úgy novem-
berben a kártyaasztalnál, a harmadik és negyedik pohár bevande kö-
zött azt mondja, csak úgy mellékesen: Fiúk, kinek van egy jó vadász-
puskája, mert ezt a dögöt én már nem bírom, vagy: Nem megy fel mos-
tanában valaki a hegyekbe? Fel kéne vinni ezt a dögöt, és kikötni, ak-
kor ezt garantáltan nem hallja meg senki, hanem óvatosan, de a tiltá-
kozás vagy a felháborodás legkisebb jele nélkül elengedi a füle mellett.

Csak hogy mi a tragédia dögszagára gyűltünk össze, álmélkodni, hogy
ilyen is lehetséges. Ha már más senki, de legalább Puzsárné emelné fel
a szavát Lili érdekében és Justitia nevében. Puzsár úr viszont egy muk-
kot sem szólt ilyen értelemben, se most, a kilenc órai magnóliázás ide-

jén, se akkor, amikor Puzsárné — nem sokkal érkezésük után — élénk gesztusokkal elmesélte unokahúgának Lili status quóját:

— Drágám, ez abszurdum, ez bűntény, ami itt ezzel a szegény párával történik. Más helyen, más körülmények közt, Németországban, Ausztriában már rég társadalmi probléma lett volna belőle, így meg csak egyedül állom a frontot. Kilenc hónapon keresztül ott ugrál annak a sintér gazdájának a betonján, rövid pórázon, mint valami iguana, és ez senkinek nem szúr szemet. Lelkemre mondom, már bánom, hogy elkezdtem vele foglalkozni, viszont éppen most hagyni abba, amikor már majdnem belejött a civilizált életbe, szerintem gyilkosság volna. Gondolhatod, drágám, hogy az alatt a kilenc hónap alatt, míg fenn vagyunk, nincs egy nyugodt percem sem, éppen miatta. Otthon meg, ismered a körülményeinket . . .

— Kellemetlen ügy — válaszol a lány, és nagyobb nyomaték kedvéért még egy erőteljes ecsetvonást végez a méregzöld körömlakkal bal kisujja körmén. — Én aztán igazán megértelek, és azt hiszem, téged még egyszer az az áldozatos lelked visz a sírba. Vigyázz magadra, drágám.

Puzsárné boldog volt, úgy érezte, megértő szívre talált. Ezért el is mondta, mit határozott:

— Drágám, nekem megszakad a szívem, tudod, krónikus szívbillentyű-gyulladás, megszakad, ha szeptemberben becsapódik mögöttem a vaskapu. Eddig mindig vastag gyapjúsálat kötöttem a fejemre, hogy ne halljam a nyüzszítését az én édesemnek. Holnap bemegyek a városba, és elintézem, hogy az állatorvos szeptemberben kijöjjön egy dupla morfiummal. Megváltás lesz szegénykémnek. Ez a legtöbb, amit még az érdekében tehetek. Ugye, megértesz engem?

Feszült csend a kerítésen kívül, lehunyt tekintetek. Pisszenésnyi zaj se árnyá útját az unokahúg válaszának, de az csak hallgat. Lóbálja a karjait — ez a lakk nehezen szárad. Nagy sokára feláll:

— Drágám, ha nincs ellenvetésed, én most elmennék a fodrászhoz.

Lili megváltatása az, ami annyira szemet és fület, de főként szemet szúrt nekünk. Hogy maga Puzsár úr mit gondolt és érzett, arról nem sikerült fogalmat nyernünk, de tény, hogy gyakran hallottuk, amint a szupermarkettből visszatérve, karján bevásárlókosarával, fején szalmakalappal, váratlan gyengédséggel odaszólt a körülötte ficáncoló Lilinek:

— Meghoztam a mi kis Lilikémeknek a szalámit. Mert én neked mindennap frissen veszem. Nehogy frizsiderize legyen.

Egy délelőtt, szeptember elején, valahogy elhúzódtunk a Puzsár villa kerítésétől, amennyire csak az adott helyzet engedte. Kilenc tájban a postás a napi levelekkel kinek-kinek a kezébe adta a hírt is:

— Puzsárné bement a városba. Az állatorvossal már megbeszélte az injekció pontos dátumát.

Túl a döbbeneten, a nagy néhai hálómerítéseken, meg a külföldiek erőszakos leszólításán kívül, más dolgunk se volt, mint várni a bordó Mercedest, amivel szükség esetén az állatorvos helyszínelni szokott. Két nap hiába vártunk. Ezzel szemben tettünk egy igen említésre méltó fedezést: Lili már nem ficáncolt olyan szeleburdin, ellenkezőleg, olyan komor lett, hogy ránézni is rossz volt. A fejét ugyan nem lógatta, de-hogy, fölfelé nézett, tekintetét a kiszámíthatatlan járású felhőkön tartotta, a maréknyi gondtalan bárányszerűen, mint egy amatőr meteoroló-

gus, és tette ezt olyan mértékben, hogy Puzsárnénak magának is feltűnt:

— Úgy látszik, Lilikében felébredtek az aljas szenvedélyek. Csak a bolond nem látja, hogy madárhúsrá, élő madár húsára fáj a foga.

Lili a rágalomra rá se vakkantott, ült a filagória kis kerek asztalának mértani közepén vagy a magnólia felső hajszálerein, és kitartón fürkészte báránnyelűit. A turistaszalámiba kelletlenül ha belerágcsált, aztán ott hagyta az étlap hátralevő fogásaival együtt. Tisztán hallottuk, amint Puzsárné a nagy narancs leveleit szagolgatva ezt mondja Puzsár úrnak:

— Tudod, már arra is gondolok, hogy valami étvágygerjesztőt kellene felírni neki.

— Ne hülyéskedj — így Puzsár úr. — Arra a pár napra már igazán nem osztl és nem szoroz.

Aztán eljött az a nap is, amikor már senkinek nem állt érdekében a Puzsár villa kerítése előtt ácsorognia, és még akkor se álltunk volna oda, ha a Puzsár házaspár esetleg meztelenül cirkázik a szubtrópusi nővényzet alatt. Erre már semmi szükség nem volt.

Pero partfelügyelő személyesen avatkozott bele a sors munkamenetébe, hogy Liliről a tragédiának még a látszatát is elhárítsa, és megtakarítsa Puzsárnénak az állatorvos díjazását. Vagy kétfémetnyit levágott egy csónakkötélből, ha már Lilitől megtagadtatott az iguanasors és a jog, hogy ezen a kegyetlen világon még egynéhányszor kilenc hónapot verjen le poshadt ivóvízzel Puzsárné távollétében.

Amikor a tanító is elhaladt az ultraibolyáktól tobzódó napfényben Lili siralmas maradéka előtt, felborzolt szőrű újfundlandijának magyarázatképpen csak ennyit mondott:

— Én mindig mondtam, hogy ennek a Perónak van stílusérzéke.